

نام آزمون: فارسی دوازدهم تشریحی سطح ۲

افشار

مرکز مشاوره تحصیلی دکتر
علیرضا افشار

۱ - مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات، متفاوت است؟

الف) ای مشت زمین بر آسمان شو / بر وی بنواز ضربتی چند

ب) خامش منشین سخن همی گو / افسرده مباش خوش همی خند

پ) بفکن ز پی این اساس تزویر / بگسل ز هم این نژاد و پیوند

ت) برکن ز بن این بنا که باید / از ریشه بنای ظلم برکند

۲ - در بیت «ناله مرغ اسیر این همه بهر وطن است / مسلک مرغ گفتار قفس هم چو من است» کدام واژه وابسته وابسته است؟ نوع وابسته وابسته را مشخص کنید.

۳ - در مصراع دوم بیت «فکری ای هم وطنان در ره آزادی خویش / بنمایید که هرکس نکند، مثل من است» کدام واژه نقش دستوری «مفعول» دارد؟

۴ - در بیت «خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌الجزن است» استعاره و مفهوم آن را بنویسید.

۵ - در بیت «خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌الجزن است» کدام واژه‌ها به ترتیب «مشبه به» و «مجاز» هستند؟

۶ - در بیت «جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن / بدّر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است» کدام واژه‌ها نقش دستوری یکسان ندارند؟
الف) جامه، جامه ب) غرقه، کم

۷ - در بیت «آن کسی را که در این ملک سلیمان کردیم / ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است» به چه مفهومی اشاره دارد؟

۸ - در بیت «آن کسی را که در این ملک، سلیمان کردیم / ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است» واژه‌ای وجود دارد که مفهوم مخالف آن در یکی از ابیات زیر نیز آمده است؛ واژه و معنای مخالف آن را مشخص کنید.

الف) بعد از کیان به ملک سلیمان نداد کس / این ساز و این خزینه و این لشکر گران

ب) دامن دوست به دست آر و ز دشمن بگسل / مرد یزدان شو و فارغ گذر از اهرمنان

۹ - مفهوم کنایی مصراع اول بیت «در دفتر زمانه فتد نامش از قلم / هر ملّتی که مردم صاحب قلم نداشت»، چیست؟

۱۰ - معنی ساده و روان عبارت زیر را بنویسید.

«از بیم عقرب جرّارۀ دموکراسی قرن بیستم، ناچار به مار غاشیۀ حکومت سرهنگ‌ها پناه ببرد.»

۱۱ - عبارت: «شوخی روزگار است که آتن از بیم عقرب جرّارۀ قرن بیستم، به مار غاشیۀ حکومت سرهنگ‌ها پناه ببرد.» با چه مثل‌هایی قرابت دارد؟

۱۲ - با توجه به درس «کویر» از «علی شریعتی» منظور از موارد مشخص شده چیست؟

ناله‌های گریه‌آلود آن روح دردمند و تنها را می‌شنوم ناله‌های گریه‌آلود آن امام راستین و بزرگم را همچون این شیعه گمنام و غریبش در کنار آن مدینه پلید می‌گریست:

۱۳ - عبارت: «درختش، غارش، کوهش، هر صخرۀ سنگ و سنگریزه‌اش آیات وحی را بر لب دارد و زبان گویای خدا می‌شود.» به کدام آیه قرآن تلمیح دارد؟

۱۴ - مفهوم شعر: «در کف‌ها کاسۀ زیبایی / بر لب‌ها تلخی دانایی / شهر تو در جای دگر / ره می‌بر با پای دگر»، چیست؟

۱۵ - معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) با جان بودن به عشق در سامان نیست.

ب) ای عزیز! پروانه، قوت از عشق آتش خورد.

ج) محبت چون به غایت رسد آن را عشق خوانند.

۱۶ - نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«هر که عاشق نیست، خودبین و پرکین باشد و خودرأی بُود.»
الف ب ج

۱۷ - آرایه‌های ادبی «تضاد»، «کنایه» و «تشبیه» را در عبارت‌های زیر مشخص کنید:

الف) در عشق قدم نهادن کسی را مسلّم شود که باخود نباشد.

ب) سودای عشق از زیرکی جهان، بهتر ارزد.

ج) حیات از عشق می‌شناس و ممات بی‌عشق می‌یاب.

۱۸ - ابیات زیر را از نظر آرایه بررسی کنید.

الف) محرم این هوش جز بی‌هوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست

ب) سینه خواهم شرحه شرحه از فراق تا بگویم شرح درد اشتیاق

۱۹ - آرایه‌های ادبی را در بند «نهم» درس مشخص کنید.

۲۰ - مضمون کلی هر سروده زیر، از سهراب سپهری، با کدام بخش از متن درس ارتباط دارد؟

الف) در کف‌ها کاسه زیبایی، / بر لب‌ها تلخی دانایی / شهر تو در جای دگر / ره می‌بر با پای دگر.

ب) من نمازم را وقتی می‌خوانم / که اذانش را باد گفته باشد سر گلدسته سرو / من نمازم را پی تکبیره الاحرام علف می‌خوانم / پی قد قامت موج

پاسخنامه تشریحی

- ۱ - گزینه «ب» درست است.
مفهوم بیت «ب» پرهیز از سکوت است و دعوت به سخن و اعتراض
مفهوم آیات الف، پ، ت، دعوت به مبارزه با ظلم و ستم و ظلم‌ستیزی است.
سخت
- ۲ - واژه «قفس» وابسته و وابسته از نوع مضاف‌الیه مضاف‌الیه است. مسلک مرغ قفس
در یک گروه اسمی، اگر سه اسم با کسره به هم اضافه شوند، اسم اول هسته و مضاف، اسم دوم، وابسته و مضاف‌الیه و اسم سوم، وابسته و مضاف‌الیه مضاف‌الیه است.
سخت
- ۳ - «فکر» در مصراع دو مفعول است که به قرینه «فکر» در مصراع اول حذف شده است.
سخت
- ۴ - خانه: استعاره از وطن و کشور.
سخت
- ۵ - آن خانه (مشبه) مانند بیت‌الجزن (مشبه به) است.
دست (مجازاً به معنی ابزار دخالت است). اجانب
سخت
- ۶ - الف) جامه‌ای که غرقه در خون نشود.
نهاد
آن جامه را بدر.
مفعول
جامه‌ای که بهر وطن غرقه نشود.
مسند
- () کم از کفن است.
نهاد (آن جامه) مسند
سخت
- ۷ - اشاره به ظلم و ستم محمدعلی شاه و استبداد او.
سخت
- ۸ - در گزینه «ب» واژه «یزدان» با مفهوم واژه «اهرمن» در بیت سوال مخالف است.
سخت
- ۹ - در طول روزگار و در طی ایام فراموش خواهد شد.
از قلم افتادن نام: کنایه از فراموش شدن و از یاد رفتن است.
سخت
- ۱۰ - از ترس گرفتاری و مشکلات حکومت دموکراسی که مانند عقرب بسیار کشنده است به ناچار به حکومت نظامیان رضایت داده که مانند مار سمی خطرناکی است،
سخت
- ۱۱ - این عبارت، معادل مثل‌های: «به مرگ گرفته به تب راضی شده» یا «در جهنم ماری هست که انسان به اژدها پناه می‌برد» هم‌خوانی دارد.
سخت
- ۱۲ - به ترتیب، منظور: «۱ و ۲: حضرت علی (ع) ۳. علی شریعتی ۴. شهر کوفه» است.
سخت
- ۱۳ - تلمیح دارد به آیه قرآن: «يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ: آنچه در آسمان‌ها و زمین است خدا را تسبیح می‌گویند» (سوره جمعه / آیه ۱).
سخت
- ۱۴ - میل فطری انسان برای بازگشت به اصل
سخت
- ۱۵ - الف) درخور، میسر (ب) نیرو و خوراک (ج) پایان، نهایت
سخت
- ۱۶ - الف) هر که: نهاد (ب) خودبین: مسند (ج) بُود: فعل اسنادی
سخت
- ۱۷ - الف) «باخود نباشد» کنایه از در قید و بند خود نبودن
ب) «سودای عشق» اضافه تشبیهی
ج) «حیات» و «مات» تضاد
سخت
- ۱۸ - الف) پارادوکس ← محرم هوش بی‌هوش است.
نناسب ← زبان و گوش.
جناس ← هوش - گوش.

اسلوب معادله ← مصراع دوم.

تمثیل ← مصراع دوم.

(ب) مجاز ← سینه / شرحه و شرح ← جناس / واج آرایه ← ش / تکرار ← شرحه.

سخت

۱۹ - آرایه‌های بندهای ۷ و ۹:

بند ۷:

آسمان کویر، این نخلستان: تشبیه / خاموش: ایهام تناسب: ۱. ساکت ۲. در تناسب با پرمهتاب: تاریک / خاموش و پرمهتاب: پارادوکس / مشت قلب: تشبیه / مشت خونین و بی تاب: تشخیص / باران سکوت: تشبیه / همچون این شیعه: تشبیه / قلب کویر: تشخیص / کویر بی فریاد: تشخیص / حلقوم چاه: تشخیص / کل بند: تلمیح به مناجات و راز و نیازهای علی (ع) با چاه.

بند ۹:

دریای سبز معلق: دریا: استعاره از آسمان / مرغان الماس پرستارگان زیبا و خاموش از غیب سر می زنند: تشبیه ستارگان به مرغان، الماس پر: استعاره از نور ستارگان سر می زنند: کنایه: طلوع می کنند، ستارگان سر می زنند: تشخیص / ماه از راه رسید: تشخیص و کنایه از طلوع کردن / گل الماس: استعاره از ستارگان / قندیل زیبای پروین: تشبیه مجموعه ستارگان پروین به قندیل / آن جاده روشن: استعاره از کهکشان / آن جاده روشن: تشبیه به شاهراه علی و راه مکه / نگاه لوکس مردم آسفالت نشین شهر: نگاه: مجاز از بینش و نگرش، آسفالت نشین: کنایه از متمدن، « نگاه لوکس مردم آسفالت نشین شهر، با دهاتی کاهکش کویر، تضاد دارد. / روحی که در کلمات پنهان است: تشخیص.

سخت

۲۰ - الف) مضمون عبارت: بازگشت به اصل است که با عبارت: «هر سال تابستان را به اصل خود مزیّنان باز می گشتیم،»

همچنین بخش: «بر کف ها کاسه زیبایی / بر لب ها تلخی دانایی،» به مقایسه و تفاوت نگرش شهری و روستایی اشاره دارد

(ب) مضمون شعر: «تسبیح گویی کل هستی است» که با متن: «هر درختش، غارش، کوهش، هر صخره و سنگریزه اش آیات وحی را بر لب دارد،» ارتباط دارد. ص ۷۱، دو سطر آخر

سخت

